

Doktorské studium na Právnické fakultě MU

Co doktorské studium je

Podle zákona o vysokých školách je doktorský studijní program zaměřen na „**vědecké bádání a samostatnou tvůrčí činnost v oblasti výzkumu nebo vývoje**“.

Jeho cílem je rozvinout dovednosti a znalosti, které jsou potřebné k vědecké činnosti v oboru práva. Absolvent by **(A)** měl mít **hluboké znalosti zvoleného oboru** převyšující úroveň magisterského studia; **(B)** měl být **schopný vědecky bádát** – umět vlastní tvůrčí činností dospívat k **relevantním, původním vědeckým výsledkům**, a navíc, měl by se umět o ně podělit s ostatními: písemně (odborné, příp. i popularizační **publikace**), a ústně (**konferenční vystoupení a výuka**).

Hluboké znalosti a dovednosti **(A)** jsou v rámci doktorského studia rozvíjeny **odbornými aktivitami** (jde zejm. o účast v odborných diskusích, reading groups, přednáškách a kurzech, samostudium, četbu, zpracování písemných plnění atp.). Jsou ověřovány mj. i závěrečnou **státní doktorskou zkouškou**.

V oblasti vědeckého bádání **(B)** se aktivity soustřeďují především na **přípravu a psaní disertační práce**. Právě sepsáním a obhajobou disertační práce totiž student ověřuje získání většiny dovedností, které má v průběhu studia získat (jejich základní přehled viz [zde](#)). Jde o **určující prvek celého doktorského studia**, na nějž by měla připadat zcela převažující většina časové zátěže. Při přípravě disertace studentovi napomáhají metodologické předměty a semináře, zejména se ale opírá o vedení ze strany školitele.

Doktorské studium je výrazně **individualizované**. Zakládá se na intenzivní spolupráci se **školitelem**, který doktoranda metodicky i odborně vede. Právě dobře fungující vztah studenta a školitele je jedním ze základních předpokladů zdárného průběhu studia.

Součástí doktorského studia je i **rozvoj pedagogických kompetencí**. Absolvent by měl být alespoň v základní míře připraven zapojit se do akademického prostředí i v jeho výukové části (byť tato míra je u různých studentů odlišná a odvíjí se od individuálního studijního plánu). Student v průběhu studia poznává pedagogický proces ve všech jeho složkách (příprava obsahu a organizace výuky, výuka samotná, organizace a realizace zkoušení) a aktivně se na něm podílí.

Co doktorské studium není

Doktorské studium není **pouhým pokračováním studia magisterského**. Nejde jen o další získávání odborných znalostí; hlavní náplní proto není klasická výuka (přednášky a semináře). Studium je mnohem více samostatné, je individuálnější a **zaměřené především na vlastní tvůrčí vědeckou činnost**.

Doktorské studium také není **snadná cesta k získání dalšího titulu** při zaměstnání. Vyžaduje **značné množství vynaloženého času a úsilí**. Je nutno počítat s tím, že bude třeba hodně číst a hodně přemýšlet. Proto není vhodné pro ty uchazeče, které tyto činnosti nijak nenaplnují.

Pokud jde o časovou náročnost, není souběžný pracovní poměr na (částečný) úvazek zpravidla překážkou, a to ani pro prezenční formu studia. Je ale nutno počítat s tím, že z obsahových nároků na studenty nelze slevit. **Bez toho, aby byl student svému doktorskému studiu ochoten se naplno věnovat, nemůže nikdy dávat úplný smysl.**

Co může student očekávat od doktorského studia na Právnické fakultě MU?

Především **příležitost k rozvoji** svých právnických dovedností a k vysokému odbornému růstu. Při výběru **tématu**, které studenta zajímá, a spolupráci se **školitelem**, který je v daném oboru pro studenta inspirací a je schopen mu nabídnout patřičné odborné vedení, má student možnost se při usilovné práci (nejen na

zvoleném tématu, ale i na sobě samotném) posunout o notný kus dopředu oproti absolventům magisterského studia. Záleží ale především na studentovi samotném, nakolik nabízenou příležitost využije.

O **určení školitele** rozhoduje na návrh studenta oborová rada. Školiteli mohou být především docenti a profesori, v ostatních případech se vyžaduje souhlas vědecké rady. Při určení školitele je nutno respektovat limity dané celouniverzitními pravidly – docent/profesor maximálně 5 studentů, ostatní pouze 1 student. O případném naplnění limitů je vhodné se při návrhu školitele informovat. Stejně tak to platí i při výběru výzkumného zaměření. Na osobních stránkách jednotlivých školitelů je **vhodné se dopředu seznámit** s oblastmi jejich odborného zájmu, resp. **oblastmi, ve kterých publikačně a pedagogicky působí**: [lidé](#)

Student může v mezích daných pravidly konkrétního programu očekávat **možnost výběru** odborných i metodologických předmětů podle svých preferencí a oblastí zájmu. Veškeré aktivity a studijní povinnosti se odvíjí od **individuálního studijního plánu**. Některé jeho části jsou povinné – ty je třeba dodržet. Řada součástí, ale i konkrétní rozpis mnohých povinných aktivit je však otázkou právě až individualizace ve studijním plánu. Ten je vytvářen v **kooperaci studenta a školitele**. Měla by mu vždy předcházet úvaha nad tím, které dovednosti a znalosti konkrétní student potřebuje k dosažení cílů studia rozvíjet a v jaké podobě a struktuře (u různých studentů se tyto parametry mohou lišit). Až v návaznosti na to školitel společně se studentem určují příslušné obsahové složky studijního plánu.

Informace k sestavování **individuálních studijních plánů** a jeho semestrálních náplní naleznete [zde](#).

V **odborných předmětech** může student očekávat získání odpovídajících **znalostí a dovedností** a poskytnutí **zpětné vazby** od příslušných lektorů – ať již půjde o zpětnou vazbu k odevzdávaným písemným plněním, diskusi k zadané četbě či jiné formy studijních aktivit. Ty se mohou v jednotlivých programech a specializacích lišit. Zpravidla ale v každém oboru dochází k předávání a sdílení zkušeností ohledně efektivity jednotlivých forem studijních aktivit a jsou následovány příklady dobré praxe.

Od svého školitele může student očekávat zejména:

- odborné a metodické vedení při přípravě a psaní disertační práce
- podporu při rozvoji dovedností a znalostí, které jsou pro něj potřebné k dosažení cílů studia
- respektující přístup při komunikaci (za předpokladu vzájemnosti)
- zpětnou vazbu a metodickou pomoc při přípravě a plnění individualizovaných aktivit (zejm. publikačních výstupů a konferenčních vystoupení); předpokladem je ovšem respektování rozumných časových termínů
- preferenci kvality před pouhou kvantitou co se týče publikačních a konferenčních výstupů
- mentorský přístup při rozvoji pedagogických dovedností, zacílení stanovovaných povinností na rozvoj konkrétních dovedností; nepřekračování limitů rozsahu přímé výuky (viz čl. 8 odst. 2 [směrnice č. 4/2020](#))
- náročnost, ale férovost při stanovování studijních povinností (nezatěžování studenta povinnostmi, které nesouvisí s jeho studiem)
- ochotu v případě potřeby po domluvě poskytnout časový prostor i nad rámec vypsanych konzultačních hodin

Důležitou zásadou pro školitele, ale i ostatní vyučující je také **transparentnost** – student by měl dopředu jasně vědět, co se od něj v jednotlivých předmětech a aktivitách očekává a jaké povinnosti je třeba k úspěšnému ukončení splnit.

Co mohou naopak školitelé očekávat od svých studentů?

- svědomité a včasné plnění studijních povinností
- zájem o odborný růst a získávání nových znalostí a dovedností; aktivní přístup při vyhledávání vhodných příležitostí k tomu
- snahu o plné využití vlastního potenciálu, pokud jde o kvalitu výstupů
- zdravou asertivitu, ale i pokoru při přijímání i poskytování zpětné vazby
- dodržování stanovených harmonogramů, průběžnou práci na jednotlivých úkolech tak, aby mohla být dodržena standardní doba studia
- průběžné informování svého školitele o pokrocích ve svých odborných aktivitách

Jaký je rozdíl mezi prezenčním a kombinovaným studiem?

Prezenční studenti jsou při svém studiu podporováni pravidelným **stipendiem** (viz čl. 6 [Stipendijního řádu MU](#)). Jeho cílem je usnadnit studentům plnění studijních povinností v běžném časovém režimu tak, **aby studenti nemuseli při studiu pracovat na plný úvazek jinde a nemuseli tak disertaci a další texty psát po večerech a o víkendech**. Rozsah a obsah studijních povinností se u obou forem neliší; u kombinované formy se ale akceptuje **omezenější časová flexibilita** (například konzultace častěji probíhají na dálku, setkávání mohou být soustředěna do intenzivnějších jednorázových bloků apod.)

U **prezenčních** studentů se vychází z předpokladu jejich častější **přítomnosti** na fakultě (proto „prezenční“ studium). Očekává se, že budou více času trávit v knihovně/studovně (jejíž možnosti a uživatelský komfort se v posledních letech výrazně posunuly), více se věnovat pravidelným osobním konzultacím, diskusím na katedře i mimo ni atd. Očekává se, že budou časově výrazně flexibilnější při domluvě termínů setkání a konzultací. Případné vedlejší povinnosti (například částečný úvazek na jiné instituci) jsou doplňkové a studiu se přizpůsobují; nikoliv naopak.

I pokud jde o míru **zájmu o zapojení do chodu katedry a fakulty** zejména v rámci získávání zkušeností s přípravou i organizací výuky, zkoušení a dalších akademických aktivit (dle pracoviště např. účast na poradách katedry, zapojení do přípravy katedrových konferencí apod.), jsou u prezenčních studentů očekávání nastavena pravidelně výše než u studentů kombinovaných. Vzhledem k větší míře individualizace studia i vzhledem ke specifickým jednotlivých kateder se konkrétní podmínky mohou v určité míře lišit (a je proto vhodné se o nich dopředu informovat); v akademickém prostředí je nicméně běžné, že prezenční doktorandi jsou s životem katedry spjatí mnohem více než doktorandi kombinovaní. Nežádá to odrážet i zájem mnohých studentů poznat akademické prostředí skutečně zblízka, či přímo i jejich aspiraci stát se v budoucnu jeho trvalou součástí.

Pokud jde o rozsah zapojení a přítomnosti na fakultě, je nicméně třeba akceptovat realitu. Ta vyžaduje určité kompromisy. Vzhledem k omezené výši stipendia, které nepokryje náklady na důstojné živobytí v Brně, studenti prezenčního studia v maximální míře využívají i **další možnosti financování**, které univerzita nabízí (doplňková stipendia, grantové a projektové finance, autorské honoráře apod.) Zpravidla lze také akceptovat nějakou formu **výdělečné činnosti vedle studia** (to však vždy v takovém typu úvazku, který umožňuje dostatečnou časovou flexibilitu). Záleží na konkrétním typu činnosti a schopnosti přizpůsobit se režimu, který je v daném studijním programu zaveden. Vychází se z toho, že různé pracovní úvazky jsou z hlediska času i z hlediska nároků na přítomnost na pracovišti rozdílné. Mnohé záleží na **koordinované domluvě se školitelem a se zaměstnavatelem** (např. stanovit si dny v týdnu, kdy bude student na fakultě, a dny, kdy bude v zaměstnání, s tím, že případné další povinnosti bude plnit ve svém volném čase).

V případě, že se ale student rozhodne pro takové pracovní zapojení, jehož podmínky neumožňují zachovat prezenční formu studia bez popření její podstaty, měl by zvolit formu kombinovanou (případně ji v průběhu studia operativně změnit).

Určitý rozdíl se může projevit také při plnění povinné internacionalizace (od ročníku 2020/2021 povinná podle nařízení vlády), typicky ve formě **zahraniční stáže**. U prezenčních studentů se předpokládá zásadně stáž v délce min 30 dnů. U kombinovaných studentů lze častěji akceptovat např. rozdělení do dvou dílčích bloků (2 x 15 dnů).